

Sygn. akt IV CSK 693/19

## POSTANOWIENIE

Dnia 20 sierpnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z wniosku Parafii [...]. w Ż.  
przy uczestnictwie E. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością  
w P.  
o ustanowienie służebności przesyłu,  
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej  
w dniu 20 sierpnia 2020 r.,  
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy  
od postanowienia Sądu Okręgowego w B.  
z dnia 13 czerwca 2019 r., sygn. akt [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania**
- 2) zasądza od wnioskodawcy na rzecz uczestnika koszty postępowania kasacyjnego w kwocie 240 (dwieście czterdzieści) zł.**

### UZASADNIENIE

Wnioskodawca Parafia [...] pod wezwaniem [...] w Ż. domagała się odpłatnego ustanowienia na rzecz uczestnika postępowania E. sp. z o.o. w P. bliżej opisanej służebności przesyłu obciążającej bliżej opisaną nieruchomość wnioskodawcy. Postanowieniem z dnia 22 stycznia 2019 r. Sąd Rejonowy w Ż. ustanowił na rzecz uczestnika postępowania na działce nr [...] w B., objętej księgą wieczystą [...], służebność przesyłu polegającą na prawie utrzymywania linii

elektroenergetycznej średniego napięcia i zasądził od uczestnika na rzecz wnioskodawcy jednorazowe wynagrodzenie w kwocie 19.749 zł. Po rozpoznaniu apelacji uczestnika postępowania, zaskarżonym postanowieniem z dnia 13 czerwca 2019 r. Sąd Okręgowy w B. zmienił przedmiotowe orzeczenie w ten sposób, że oddalił wniosek. W związku ze skargą kasacyjną Parafii od tego postanowienia należy w pierwszym rzędzie przypomnieć, że skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i orzecznictwa oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolą „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

Wnioskodawca oparł wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przyczynach wskazanych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Argumentował, że prawidłowe zastosowanie art. 121 pkt 4 k.c. w zw. z art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 175 k.c. oraz art. 60 ust. 1 pkt 1 i pkt 5 oraz art. 61 ust. 1 pkt 2 i art. 63 ust. 1 pkt 1 2) 3) i 4) ustawy z 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej w ustalonym stanie faktycznym sprawy wymaga uprzedniej właściwej wykładni obowiązujących przepisów w zakresie zawieszenia biegu zasiedzenia służebności gruntowych i służebności przesyłu w okresie, gdy wnioskodawca jako właściciel nieruchomości, wcześniej bezprawnie wywłaszczonych na skutek działań politycznych w poprzednim ustroju Państwa, nie miał możliwości odzyskania własności swojej nieruchomości, co trwało aż

do zakończenia postępowania regulacyjnego przed Komisją Majątkową, które doprowadziło do zwrotu wywłaszczonej nieruchomości. Oceny i wyjaśnienia przepisów dopuszczających zasiedzenie służebności przesyłu w czasie trwającego postępowania regulacyjnego wymaga zagadnienie, czy możliwe jest przyjęcie istnienia dobrej wiary podmiotu publicznego, jakim jest uczestnik postępowania, w chwili objęcia w posiadanie służebności przesyłu, a wcześniej służebności gruntowej podobnej do służebności przesyłu w czasie, gdy nieruchomość jest odzyskiwana w postępowaniu regulacyjnym, a nawet dopuszczenie możliwości przyjęcia dobrej wiary uczestnika korzystającego z nieruchomości wywłaszczonej w czasach PRL.

W nawiązaniu do tak sformułowanych przyczyn kasacyjnych należy przypomnieć, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy przy okazji rozpoznania skargi kasacyjnej przyczyni się do rozwoju prawa i orzecznictwa oraz będzie miało znaczenie nie tylko dla tej konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także dla innych podobnych spraw. Skarżący powinien sformułować to zagadnienie w sposób przyjęty przy przedstawianiu przez sąd powszechny zagadnienia prawnego Sądowi Najwyższemu na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.; zawrzeć we wniosku pogłębiony wywód prawny uzasadniający zgłoszone wątpliwości oraz przekonujący o zasadności preferowanego przez niego sposobu ich usunięcia, a ponadto wykazujący wadliwość rozwiązania tego problemu przez Sąd drugiej instancji. Przywołanie przyczyny kasacyjnej przewidzianej w art. 389<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c. nakładało na skarżącą obowiązek przytoczenia nie tylko przepisów prawa, których wykładnia budzi poważne wątpliwości lub wywołuje rozbieżności w orzecznictwie, ale także szczegółowego opisanie, na czym polegają wątpliwości interpretacyjne, wykazania, że mają poważny charakter, a ich usunięcie jest niezbędne dla rozstrzygnięcia skargi kasacyjnej oraz/lub przedstawienia orzeczeń sądów, w których dokonano rozbieżnej wykładni przepisów w podobnych stanach faktycznych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2008 r., I CSK 11/08, nie publ. oraz z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, nie publ.).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie spełnia wymaganych warunków. Uzasadnienie to zawiera wyłącznie relację z przebiegu postępowania, przedstawienie własnych ocen oraz krytykę stanowiska Sądu Okręgowego, bez wywodu prawnego precyzującego poważne wątpliwości i wykazującego rozbieżności w orzecznictwie sądów. Zabrakło także argumentacji przekonującej o pojawieniu się istotnego i nie rozwiązanego dotąd problemu prawnego, budzącego poważne kontrowersje i wymagającego zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy. Zasygnalizowane przez skarżącą we wniosku wątpliwości dotyczące zawieszenia albo przerwy biegu zasiedzenia służebności gruntowej przesyłu na nieruchomości, której własność przywrócono skarżącej w wyniku postępowania regulacyjnego, a także dotyczące zagadnienia dobrej wiary posiadacza służebności w tym kontekście, były już przedmiotem orzeczeń Sądu Najwyższego. W uzasadnieniu wyroku z dnia 17 stycznia 2020 r., IV CSK 504/18 (nie publ.), wydanego w sprawie o tożsamy okolicznościach faktycznych, Sąd Najwyższy dokonał analizy zagadnienia możliwości „zniesienia” prawnej relewancji posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności, w wyniku postępowania przez Komisję Majątkową na tle unormowań przywołanej ustawy i uznał, że nie można się zgodzić z poglądem, że zawarcie ugody przed tą Komisją doprowadziło do przerwy rozpoczętego w dniu 7 stycznia 1991 r. biegu zasiedzenia służebności umożliwiającej korzystanie z urządzeń przesyłowych posadowionych na nieruchomości Skarbu Państwa. Kolejny podniesiony przez skarżącą problem dotyczący dobrej wiary posiadacza służebności będącego przedsiębiorstwem państwowym korzystającego z urządzeń przesyłowych, posadowionych na nieruchomości Skarbu Państwa, rozważany był w orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie, w tym w wyżej przywołanym orzeczeniu (por. wskazane tam orzecznictwo), a także uchwale z dnia 15 lutego 2019 r (III CZP 81/18, OSNC 2020, nr 1, poz. 4), w której przyjęto, że przedsiębiorstwo państwowe, które nabyło z mocy prawa - na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych (Dz.U. 1991 r., Nr 2, poz. 6) - własność urządzeń przesyłowych, posadowionych na nieruchomości Skarbu Państwa, może być uznane za posiadacza w dobrej wierze

służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Skarżąca nie wykazała zatem przyczyn kasacyjnych objętych art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej skarżąca powołała się także na oczywistą zasadność skargi motywowaną zarzutem nierozstrzygnięcia przez sądy obu instancji istotnych kwestii przedstawionych przez wnioskodawcę. Oparcie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na tej przyczynie kasacyjnej nakładało na skarżącą powinność wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia wskazanych przez nią przepisów prawa materialnego lub procesowego. Oczywistość tego naruszenia polega na tym, że jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby zagłębiania się w szczegóły sprawy lub dokonywania poszerzonej analizy istotnych dla wyniku sprawy przepisów. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 r., Nr 13, poz. 230). Skarżąca tych okoliczności nie wykazała; nie przytoczyła bowiem przepisów, których zarzut rażącego naruszenia miałby dotyczyć; nie wykazała także wadliwości orzeczenia widocznej na pierwszy rzut oka. W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji, opierając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego na art. 520 § 2 k.p.c.

jw